ECLI:LV:AT:2021:1103.A420236718.17.L
Lieta Nr. A420236718, SKA-483/2021
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS
Rīgā 2021.gada 3.novembrī

[1] Senātā saņemta pieteicēja /pers. A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 14.aprīļa spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par būvatļaujas izdošanu atpūtas ēkas būvniecībai.

Apgabaltiesa konstatēja, ka pieteicējs prasa būvatļaujas izdošanu tādai ēkai, kāda dabā konkrētajā vietā jau ir uzbūvēta, turklāt attiecībā uz uzbūvēto ēku jau ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams Rēzeknes novada pašvaldības būvvaldes 2014.gada 11.novembra lēmums par ēkas nojaukšanu (turpmāk – 2014.gada lēmums). Šajā lēmumā būvvalde atzinusi, ka strīdus ēka ir patvaļīga būvniecība, uzbūvēta pārāk tuvu ezera krastam (tuvāk par 10 metriem), turklāt pieteicējs patvaļīgi uzbēris ezera krastu, tāpēc patvaļīgās būvniecības sekas novēršamas, atjaunojot iepriekšējo stāvokli, tātad – gan nojaucot ēku, gan atjaunojot ezera krasta stāvokli tādu, kāds tas bija pirms uzbēršanas. Pieteicējs vērsies tiesā, jo uzskata, ka tagad viņam būtu tiesības saņemt būvatļauju šādas ēkas būvniecībai, līdz ar to būtu nesamērīgi piespiest pieteicēju nojaukt strīdus būvi. Savu nostāju pieteicējs pamato ar to, ka 2016.gadā zemes ierīcības projekta īstenošanai (zemesgabalu apvienošanai) izstrādāts un kadastra informācijas sistēmā reģistrēts jauns pieteicēja īpašuma zemes robežu plāns un apgrūtinājuma plāns, un šajos dokumentos fiksēts ezera krasta līnijas attēlojums tādējādi, ka strīdus ēka atrodas vairāk nekā 10 metrus no ezera krasta līnijas.

Apgabaltiesa secināja, ka izskatāmajā lietā nevar pārvērtēt to, vai būvvalde 2014.gadā pareizi atzina, ka strīdus ēka atrodas pārāk tuvu ezera krastam un ka ir notikusi prettiesiska krasta uzbēršana – ezera krasta līnijas pārvietošana. Savukārt mērnieka 2016.gadā veiktie mērījumi nevar būt pamats uzskatīt, ka konkrētajā vietā tāda veida ēkas būvniecība tagad būtu pieļaujama, jo mērnieka veiktie uzmērījumi uzrāda vienīgi faktisko stāvokli dabā 2016.gadā, tātad – pēc krasta prettiesiskas uzbēršanas un krasta līnijas pārvietošanas. Ar šiem mērījumiem nevar legalizēt iepriekš konstatēto patvaļīgo ezera krasta uzbēršanu (ezera krasta līnijas pārvietošanu), un nekustamā īpašuma jaunas apbūves iespējas ir vērtējamas tikai pēc teritorijas sakārtošanas.

[2] Kasācijas sūdzībā uzsvērts, ka tiesa vispār nav vērtējusi mērnieka, kurš 2016.gadā sastādīja zemes robežu plānu, tiesā sniegto liecību.

Šāds apgalvojums neatbilst patiesībai. No pārsūdzētā sprieduma redzams, ka tiesa (pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motīviem) ir secinājusi, ka mērnieks, sniedzot liecību, ir apliecinājis, ka viņa mērījumi uzrāda vienīgi faktisko stāvokli dabā. Tieši šā iemesla dēļ tiesa secinājusi, ka 2016.gada mērījumi nav pietiekams pamats konstatēt, ka tāda ezera krasta līnija, kāda tā fiksēta 2016.gada mērījumos, faktiski bijusi arī iepriekš, proti, pirms iestādes konstatētās krasta prettiesiskās uzbēršanas. Tātad tiesa ir vērtējusi mērnieka liecību.

[3] Nepamatots ir kasācijas sūdzībā apgalvotais, ka tiesa, secinot, ka 2016.gada mērījumi varētu atspoguļot jau pārveidotu krasta līniju, nav pamatojusi, kāpēc tā devusi priekšroku 2014.gada lēmumam, nevis kadastra informācijas sistēmā reģistrētajam 2016.gadā izgatavotajam zemes robežu plānam. Tiesa šo secinājumu, kā jau minēts, ir pamatojusi ar to, ka atbilstoši mērnieka liecinātajam mērnieks 2016.gada mērījumos fiksēja *tobrīd* dabā novērojamo stāvokli.

[4] Nepamatots ir kasācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka tiesai bija pienākums ņemt vērā 2016.gada mērījumus, jo 2016.gadā izgatavoto zemes robežu plānu un apgrūtinājuma plānu Valsts zemes dienests ir reģistrējis kadastra informācijas sistēmā. Administratīvā procesa likuma 154.panta otrā daļa noteic, ka nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu. Pieteicējs nav norādījis uz speciālo tiesību normu (un arī senatoru kolēģija tādu nekonstatē), kas noteiktu, ka, būvniecības pieļaujamības kontekstā vērtējot, kur dabiski atradās ezera krasta līnija, tiesai būtu saistoši kadastra informācijas sistēmā reģistrētie dati. Pieteicēja norādītais Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 26.pants noteic vien to, ka, veicot zemes vienības kadastrālo uzmērīšanu, kadastrālās uzmērīšanas dokumentos attēlo nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu robežas un apgrūtinājumus raksturojošos datus. Šis pants nenoteic, ka konkrētie dati būtu saistošs pierādījums situācijā, kad tiek vērtēts, vai pirms mērījumu veikšanas ir notikusi prettiesiska iejaukšanās krasta līnijā. Arī Senāta judikatūrā attiecībā uz aktuālo kadastra datu nozīmi būvniecības tiesiskuma pārbaudē atzīts, ka šiem datiem nav tādas nozīmes, kas saistītu tiesu, un šādas lietas izšķiramas, balstoties uz būvniecības tiesisko regulējumu (piemēram, *Senāta 2021.gada 20.maija lēmuma lietā Nr. SKA-909/2021 (ECLI:LV:AT:2021:0520.A420189520.5.L) 7.punkts, 2019.gada 29.maija sprieduma lietā Nr. SKA-214/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0529.A420244615.2.S) 12.punkts, 2019.gada 12.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-26/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0212.A420273513.2.S) 25.punkts, 2016.gada 2.februāra sprieduma lietā Nr. SKA-141/2016 (A420520610) 11.punkts*).

[5] Nepamatots ir kasācijas sūdzībā apgalvotais, ka tiesa nav ņēmusi vērā mērnieka liecināto, ka viņš ar savām speciālajām zināšanām esot īpaši vērtējis, vai krasta līnija ir pārvietota, un secinājis, ka tā nav bijusi pārvietota. Noklausoties tiesas sēdes audioprotokolu, konstatējams, ka mērnieks liecināja: veicot mērījumus, viņš neredzēja, ka būtu notikusi iejaukšanās krasta līnijā, un viņam neradās aizdomas, ka ezera krasta līnija varētu būt mākslīgi pārvietota. Vienlaikus mērnieks norādīja, ka viņa pienākumos arī neietilpst vērtēt, vai dabā redzamais stāvoklis varētu būt izveidojies krasta līnijas pārvietošanas (uzbēršanas) rezultātā, jo viņš tikai konstatē to, kāds stāvoklis ir mērījumu veikšanas brīdī. Tāpat mērnieks, sniedzot liecību, apliecināja, ka arī tad, ja krasta līnija būtu veidojusies uzbēruma rezultātā, viņš konstatētu tikai to, kur krasta līnija jeb ūdens līmeņa līnija tobrīd faktiski atrodas, jo nevērtē, vai krasta līnija varētu būt mainījusies dabisku iemeslu vai mākslīgas iejaukšanās dēļ (*2019.gada 9.septembra tiesas sēdes audioprotokola 1:14:30–1:15:17, 1:32:45–1:33:35, 1:37:16–1:37:45*). Tādējādi mērnieks liecībā nav apgalvojis, ka viņš, pielietojot savas speciālās zināšanas, būtu īpaši vērtējis to, vai ezera krasta līnija varētu būt bijusi pārvietota.

Tāpat nepamatots ir apgalvojums, ka mērnieks esot liecinājis, ka viņš ir vērtējis visus vēsturiskos dokumentus un konstatējis, ka tie daudzviet bijuši kļūdaini. No audioprotokola dzirdams, ka mērnieks ir norādījis vienīgi to, ka, salīdzinot savus mērījumus par faktisko stāvokli dabā ar iepriekš veikto

mērījumu datiem, mērnieks ir konstatējis atsevišķas atšķirības (atšķirusies punktu numerācija robežplānā un robežu noteikšanas plānā), kā arī konstatējis, ka iepriekš iezīmētā robeža (ezera krasta līnija) atšķirusies no tās, ko mērnieks konstatējis dabā 2016.gadā. Mērnieks liecībā nav apgalvojis, ka iepriekš veiktie mērījumi bija nepareizi; viņš uzsvēris, ka fiksē tobrīd dabā esošo stāvokli un „ne viņam spriest", vai iepriekšējā robežu plānā krasta līnija bija noteikta pareizi. Mērnieks vienīgi varbūtības izteiksmē norādīja, ka iepriekš sastādītajā zemes robežu plānā varētu būt, ka ezera krasta līnija bija noteikta neprecīzi, vienlaikus norādot, ka nav to izvērtējis pilnībā (*minētā audioprotokola 00:48:45–57:30*).

Tāpat patiesībai neatbilst kasācijas sūdzībā apgalvotais, ka mērnieks liecībā esot apstiprinājis, ka tad, ja krasta līnija patiesībā būtu konstatējama tur, kur to 2014.gada lēmumā konstatējusi būvvalde, tad būtu jāuzskata, ka koki atrastos ūdenī. Mērnieks liecībā norādīja vien to, ka, iespējams, sastādot iepriekšējo robežu plānu, netika ņemti vērā daži apstākļi un viņš pieļauj, ka atbilstoši iepriekšējiem plāniem „kāds koks" būtu bijis ezerā, vienlaikus norādot, ka viņš nav iepriekšējo plānu pareizību izvērtējis pilnībā un kontrolmērījumus šajā sakarā nav veicis (*minētā audioprotokola 56:30–57:30*).

Ievērojot minēto, senatoru kolēģija secina, ka pieteicēja iebildumi pret to, kā tiesa novērtējusi mērnieka sniegto liecību, ir balstīti nekorektā – patiesībai neatbilstošā – mērnieka liecības atreferējumā. Tāpēc šie argumenti neliecina par to, ka tiesa mērnieka liecības novērtējumā pieļāvusi pārkāpumus.

Nepamatots ir arī kasācijas sūdzībā apgalvotais, ka tiesa ir secinājusi, ka mērnieks pavirši ir pildījis savus pienākumus. Tiesa ir secinājusi vien to, ka mērnieka pienākums ir fiksēt konkrētajā brīdī dabā redzamo situāciju un tieši to mērnieks ir arī darījis; paviršība mērniekam nav pārmesta.

Nepamatots ir arī apgalvojums, ka tiesa, neņemot vērā mērnieka 2016.gadā veiktos mērījumus, ir devusi priekšroku būvinspektora ar roku zīmētajai skicei, kas bijusi 2014.gada lēmuma pamatā. Tiesa nav vērtējusi attiecīgo būvinspektora skici, jo ir uzsvērusi, ka tā nepārvērtē 2014.gada lēmumu un tātad arī šā lēmuma pamatā esošos dokumentus, jo minētais lēmums ir kļuvis neapstrīdams. Turklāt jebkurā gadījumā nekorekts ir pieteicēja mēģinājums radīt priekšstatu, ka 2014.gada lēmums pieņemts, tikai un vienīgi balstoties uz būvinspektora ar roku zīmētu skici. Iestādes pārstāvji pirmās instances tiesas sēdē skaidroja, ka būvinspektora skicē fiksētais stāvoklis esot vērtēts kopsakarā ar tobrīd aktuālajā zemes robežu plānā fiksēto informāciju, tātad – mērnieka veiktiem mērījumiem laikā, pirms pieteicējs bija veicis krasta uzbēršanu, turklāt 2014.gada lēmumā esot ņemts vērā arī Valsts vides dienesta konstatētais, ka strīdus būve atrodas pārāk tuvu ezera krasta līnijai.

[6] Nav nozīmes kasācijas sūdzībā uzsvērtajam, ka saistībā ar 2013.gada projektu pieteicējam bija izsniegta būvatļauja. Tāpat nav nozīmes tam, ka pieteicējs pirms šī procesa ir veltījis laiku tam, lai pierādītu, ka strīdus būve tomēr tika uzbūvēta atbilstoši iepriekš izsniegtajai būvatļaujai. Nav nozīmes arī kasācijas sūdzībā norādītajam, ka iestāde tiesas sēdē neprecizēja, cik augsts ir nelikumīgais uzbērums un cik tieši centimetrus krasta līnija pārvietota nelikumīgā uzbēruma rezultātā. Šie apstākļi nemaina to, ka strīdus būve un ezera krasta uzbēršana ar 2014.gada lēmumu tika atzīta par patvaļīgu būvniecību un šis lēmums ir kļuvis neapstrīdams. Līdz ar to tiesai šā lēmuma tiesiskums nebija jāvērtē.

Tāpat pieteicējs nav pamatojis, kāda nozīme ir tam, ka pašvaldība zemes ierīcības lietas ietvaros saskaņoja mērnieka 2016.gada mērījumus. Pieteicējs nav pamatojis, kāpēc šis fakts tagad uzliktu iestādei pienākumu atzīt, ka 2014.gada lēmums nav izpildāms un pieteicējam ir tiesības uz būvatļauju.

[7] Kasācijas sūdzībā norādīts: ja jau tiesa saskatīja pamatu ierosināt administratīvo lietu, tā nevar atsaukties uz to, ka pieteicējs nav apstrīdējis un pārsūdzējis 2014.gada lēmumu, un tiesai vajadzēja izvērtēt visus lietā būtiskos pierādījumus. Tiesa neesot izvērtējusi vairākus būtiskus pierādījumus.

Vispārīgi jāpiekrīt pieteicējam, ka tad, ja tiesa ierosina lietu un skata to pēc būtības, tai ir jāizvērtē visi būtiskie apstākļi un ar tiem saistītie pierādījumi, kas ir attiecināmi uz pieteikuma priekšmetu. Tomēr konkrētajā gadījumā tiesa ir konsekventi norādījusi, ka izskatāmās lietas priekšmets nav tas, vai 2014.gada lēmums un tajā konstatētais ir pareizs. Līdz ar to šajā procesā tiesa nepārskata to, vai 2014.gadā iestāde pareizi konstatēja, ka pieteicējs pieļāvis patvaļīgu būvniecību, un vai pamatoti uzdeva novērst patvaļīgās būvniecības sekas, atjaunojot iepriekšējo stāvokli. Tiesa norādījusi, ka šajā lietā tā pārbauda tikai to, vai būtu pieļaujams, ka pieteicējam tagad tiek atļauts uzbūvēt tajā pašā vietā tādu pašu atpūtas ēku.

Vienlaikus uzsverams: ja pieteicējs uzskatīja, ka tiesa ir pieļāvusi pārkāpumu, nepienācīgi novērtējot pierādījumus, kas tiesai bija jānovērtē, pieteicējam kasācijas sūdzībā bija jānorāda uz konkrētiem pierādījumiem, kuri nav novērtēti vai ir novērtēti nepienācīgi, vienlaikus pamatojot, kāpēc tiesas pieļautās kļūdas novedušas pie nepareiza lietas izskatīšanas rezultāta (Administratīvā procesa likuma 325.pants, 328.panta pirmās daļas 6.punkts). Vispārīgas norādes, ka tiesa nav novērtējusi pierādījumus, nav pietiekamas. Līdz ar to kasācijas sūdzībā norādītais, ka tiesa nav izvērtējusi „visus pārējos dokumentus" vai „tiesa vispār nevērtēja apjomīgos pierādījumus" nav uzskatāms par tādu argumentu, kas pamato tiesas pieļautu pārkāpumu pierādījumu novērtēšanā. Savukārt kasācijas sūdzībā ietvertie iebildumi saistībā ar konkrētiem pierādījumiem, kā tas atzīts šajā lēmumā iepriekš, nav pamatoti.

[8] Ievērojot minēto, senatoru kolēģija secina, ka kasācijas sūdzībā nav norādīti tādi argumenti, kas būtu pamats tiesas sprieduma pārskatīšanai kasācijas kārtībā.

[9] Senatoru kolēģija papildus norāda, ka tad, ja lietā būtu pamats rosināt kasācijas tiesvedību, vispirms būtu apsverams jautājums, vai konkrētajos apstākļos vispār ir pieļaujams pieteicēja pieteikums par būvatļaujas izsniegšanu tādai ēkai, kāda dabā konkrētajā vietā jau pastāv un kuru pieteicējam ar neapstrīdamu lēmumu jau ir uzdots nojaukt. Tomēr, tā kā kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma, nav pamata padziļināti pievērsties šim jautājumam.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu, 338.[1]panta pirmo daļu un otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 14.aprīļa spriedumu.
Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Višķere Senatore J. Briede Senatore L. Paegļkalna